

ЗНАЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

*Сироїд Н.П., аспірант
Житомирського державного технологічного університету*

Бухгалтерський облік має особливість відображати поточне здійснення господарських процесів, тобто він не виділяє екологічну інформацію, а тому однозначно визначити ефективність діяльності підприємства і його екологічних показників досить проблематично. Відсутність інформації про екологічний облік створює проблеми для користувачів інформації про підприємство і стає досить проблематично планувати подальшу виробничу діяльність господарюючого суб'єкта. Внаслідок цього на рахунках бухгалтерського обліку не відображаються витрати, які формують екологічну якість продукції. Причинами, які спонукали до необхідності виникнення і здійснення бухгалтерського обліку екологічної якості є такі: насамперед, значний негативний вплив діяльності підприємств на екологічну ситуацію в країні; погіршення якості продукції і негативний вплив на стан здоров'я споживачів; формування нових переваг споживачів інформації з екологічних питань. Особливо відчутним в умовах кризових явищ в економіці стало загострення екологічної ситуації. Унаслідок нераціонального й неконтрольованого використання природних ресурсів дедалі чіткіше вимальовуються прикмети екологічної катастрофи. Характерними рисами погіршення екологічного стану є радіоактивне, хімічне та фізичне забруднення повітряного басейну, поверхневих і підземних вод, руйнування та забруднення землі. Великомасштабні осушувальні роботи на Поліссі призвели до падіння рівня ґрунтових вод і ерозії ґрунтів. У результаті катастрофи на Чорнобильській АЕС та радіоактивного забруднення ускладнилося використання ґрунтів та лісу, склалися загрозливі умови для проживання населення. За розрахунками незалежних експертів України, на вирішення екологічних проблем доведеться витратити 1-1,5 трлн. дол. США, і роботи повинні тривати 8-10 років. Перераховані проблеми спонукали до необхідності відображення екологічної якості продукції у фінансовому обліку з певною метою: відображення складових екологічної якості демонструє відношення суб'єкта господарської діяльності до навколишнього середовища і вплив природоохоронної діяльності на фінансовий стан підприємства; наявна екологічна інформація має вплив на інвестиційні рішення; необхідністю виявлення екологічної інформації з метою прийняття об'єктивних управлінських рішень; обов'язковістю виконання концепції сталого розвитку та дотримання принципу коефективності з використанням екологічної облікової інформації; запиту нових інформаційних потреб користувачів щодо здійснення природоохоронної діяльності суб'єктів господарювання.

Традиційна система бухгалтерського обліку не є придатною для адекватного врахування екологічних впливів підприємства і виконання функцій екологічно свідомого управління і контролю. Так, система бухгалтерського обліку виконує такі основні функції: інформаційна, контрольна, оціночна, аналітична та соціальна. Проте, ми вважаємо, що бухгалтерський облік має здійснювати ще одну важливу функцію – екологічну, оскільки саме бухгалтерський облік може забезпечувати вимірювання та систематизацію даних про екологічні витрати та інші об'єкти обліку та має бути направлений на збереження природних ресурсів та зменшення негативного впливу діяльності підприємств на екологічну ситуацію в країні.

Таким чином, екологічна функція бухгалтерського обліку полягає в створенні підстав для найкращого вибору оптимальних варіантів екологоорієнтованої діяльності; забезпеченні інформацією для стимулювання запровадження рішень щодо екологічних проблем та здійсненні контрольних заходів за здійсненням витрат щодо екологічної якості продукції.

Для забезпечення виконання даної функції необхідно:

- розробити і закріпити на державному рівні нормативно-правове законодавство щодо бухгалтерського обліку екологічної якості продукції;
- визначити об'єкти бухгалтерського обліку екологічної якості та сформувавати методику їх відображення в системі бухгалтерського обліку та фінансовій звітності;
- розробити методику економічного аналізу екологічної якості за складовими з метою прийняття ефективних управлінських рішень;
- сформувавати методику контролю діяльності підприємств в частині дотримання екологічної якості продукції, а також запровадження жорстких санкцій в разі виявлення порушень.

Отже, запровадження екологічної функції бухгалтерського обліку дозволить активізувати природоохоронну діяльність підприємств, здійснити інформаційний супровід процесу управління екологічним потенціалом, забезпечити визначення економічної ефективності природоохоронних і природовідновних заходів, а також надання достовірної інформації зацікавленим користувачам щодо екологічної складової діяльності підприємства.